

درگاه

اون بش كونده بر نشر اولنور علم وصنعت مجموعه سی

ایکینجی سنه: اوچینجی جلد

نومرو: ۳۰

۵ تموز ۱۳۳۸

مُصَنَّاخَبَه

مدنیت و ملیت بوللری

صوگ نسل کندینه گوره یکی برروح آرایور . طاشیدی قالی بوش و بوشانی نسبتده آغیرحس ایدیور. ایسته بورکه ایچندن یکی برقوتله، ایچندن یکی برشمه ایله جانلاندین، نورلاندین. فقط ایسته مک، دائما موفق اولق دکدر. سنلر وارکه هرکنج شورایه بورایه قوشیور، جارینیور، دولاشیور؛ بتون بره- نسیلر، بتون مفکورلر، بتون دستورلر باش ووریور. لیکن هپسندن آلی بوش، کوزلری بوش، کوکلی بوش دینیور و بتون مفکوروی طالی بر یالان ظن ایدرک یواش یواش کندینی دنسانک الک بسیط و مادی هیجانلرینه ترک ایتمک باشلايور. فصل ظن ایتمه سین و فصل ترک ایتمه سین. اوکا هرکس بریول کوستریور. هرکس برشی سوبلرور. کنجلیکک ییشوا اولق ایسته یلنلرک کیچی آک مفرط مدنیت برست، کیچی آک قویو ملیتپور و کیچی ده بتون مناسیله محافظه کاردر. کنجلیک ده شاشیردی، نه یاپاجغنی بیلمیور. مدنیتک مدحنی ایدن ظواهر برستک فکرلری می آلسین؛ ملیتک اساسلی ماده اولدیغنی سوبله یین متفکرلر قولنه می اویسون، یوقسه یونلرک ایکسیه ده براقوب، کندی دوشوندیکی گی می بورومون. خایر بوقابل دکدر. هرکنج وبالخاصه ادبی کنجلیک محقق حرث و ذوق ایشلرنده کندی بناسکی بولونجه یه قدر بر فکر آدامک ایزندن بورومک مجبوردر.

مدنیت دامالسه سی بعض متفکرلرمنک کوکلنده تکرار بر طوتمه باشلادی. فقط بزده هنوز مدنیتک حقیقی مفهومی آکلاشیله ما شدور. بوکا هرکس کندینه کوره بر معنا ویرمکده در. نته کیم ایچمزدن یتیشین بو متفکرلر مدنیقی دمیر یولندن، فابریقه دن و بیولک جادلی شهرلردن عبارت برشی ظن ایدیور؛ بعضیلری ده تمیز و منتظم دوشلی برصالونده تمیز و منتظم کینمش خوش صحبت و نکتته برداز ایش خاصدن مرکب بر جمعیتک مدنیقی تمیل ایتیکنه قالدیرلر. دیگر بر صنفک تاقیسنه کوره ایسه، مدنیت دینلنجه خاطره دارالغونلردن دارالبدایملردن و کتابلردن متشکی بر عالم کایر. حال بوکه مدنیت حد داننده، نه منحصر آو، نه منحصر آو شو ونده تمسایله بودر. حق دیسه یلیرزکه نده یونلرک هیئت مجموعه سندن متحصیل برشیدر. بر یوزنده حالا اوایله مللر واردرکه، نه دمیر یوللری، نه فابریقه لری، نه کنیش جادلی شهرلری، نه صالون حیاتلری، نه دارالغونلری اولمدیغنی حالده روحلرنده موجود فطری، ارزی ویا کسی بر نجابت و فضیلت اعتباریله یوقاریده صایدیغمز اوصافی حائز بولنان هر هانکی بر ملتدن ده مدنیقیدرلر. زیرا هرشیدن اول مدنیت روحلر بر نوع نجابت و اصالتیدر. کیم که بنلیکندنه بو خصلی طاشیر، یعنی کیم که عادتالسیاقی بر طرزده دیگر یین، رحیم، مرد، جومرد، فداکار، جسور و عفیفدر. ایشته او آدام مدنی یتیدر. یوقسه نه بر باقه دیرکتوری، نه فابریقه پاترونی حقیقی و بدیی مدنیت مفهومنه کوره مدنی انسانه اورنک کوستریله من. بوکی انودجایر

اولسه اولسه عصری تاقی اولونه یلیرلر. وایشته بر جوقلرمنی مدنیت، تورلو تورلو معساللر ویرمک سوق ایدن سوء تفهمک و سوء تلقی نک منبی ده بودر، یعنی عصریلکله مدنی لکی بر برینه قاریشیدر مامتزدر. دیدیم که مدنیت نه سالوندر، نه بیولک جاده دره نه دمیر یولیدر. روحک نجابتیدر. بو نقطه نظر دن کنجلیکک ملیتپورلک یولنی کوسترنلر نه قدر اصابت ایدیورلر، زیرا بر روحک اصلاتی، نجابتی آنجق بویوده در. فصل بر فرانسز فرانسه- لیه کوزل و مدنی ایسه بر تورلده تورکلیکک او کوزل حرثیله، او کوزل عادتیله تورکدر. همده مدنی تورکدر. کنجلیک نافله بره اونک و یونک دیدکلرینه باقاسین، بوش بره اوئییه بری به باش وورماسین؛ آزادینی بتون کندنده در. فقط بوشی هنوز خام و متکاتف بر حالده در. اولی قاینانقی، اریتک، سوزمک، ایشله مک ایجاب ایدیور. بونی کیم یاه جق؟ هیچ شه سز بونی یاه جق اولانلر، کنجلیک بو خصوصده پدشوا اولان فکر، شعر و صنعت اربابیدر. هنوز کندیلرینه برغایه بولامیان و طوئیدیلری ملیت یولنک دوغرو لغندن، کوزلکندن شه ایدرکی کورون بوکونک ادبی نسلی سنه لردن بری آووچنک ایچنده بر آلتون کولچسینی اوروب جو بریور. فقط بو کولچنک جوهری ناصل صیغزیریلیر، بونی بیلیور. بوده ایچمزدنه اویانان ملی روحلرک، هنوز شعرلرک ایدیلنجه جیقمه مش بنلیکمزک درینلکندن قلمش بولما. سندن در. آنجق بو، او قرانلقدن جیقدن سوکره درکه سنه لردن بری حسرتی چکدیگمز

کرمیوک هشمیره

۱

بربادشاه هرکون دیوان وقتنده ،
اوطوروردی بوجه آلتون تختنده :
صاغ وزیر قورولور صاغ قولنده ،
صول وزیر برله شپردی صولنده ..
صاغه دونه : « ای آرسلانلر باباسی ! »
صوله دونه : « ای جیلانلر باباسی ! »
دیه نکتته ابله خطاب ایدردی ،
هم التفات ، همه عتاب ایدردی ..
صاغ وزیرک اوچ اوغلیدی آرسلانلر ،
صول وزیرک اوچ قیزی جیلانلر .
بواقبل صاغ وزیر هرهمدی ،
صول وزیرک بورکنه ستمدی ..

*

شانلی هنکار برکون دیوان وقتنده ،
اوطورمشدی بینه آلتون تختنده ،
دیدي : « بوکون ، ای آرسلانلر باباسی ،
حل اولالی بو آرسلاناق دعواسی ..
برسرلی جانی وارمش قیچاقده ،
چوقدن بری کوکلم اوکا مراقده ..
بو ساز کندی کندینه چالینیر .
بیك حزشه ابله بلنکه آلتیر .
هرقامدن وار صاپیز اقمه بی ،
بر چالنییه سرماه در هرسی ،
اونی بری پادشاهی پادیرمش ،
موکرا قیچاق خانانه قایدیرمش ؛
آرسلانلرک کیتیلرده اورایه :
کیتیریلر اونی بزم سراهه »
وزیر دیدي : « باش اوستنه سلطانم !
یارین بوله قیچار هر اوچ آرسلام ..
بوسوز کیتدی پادشاهک خوشنه ؛
« بن دیزدم ، دیدي ، هرکون بوشنه :
بریکزه ای آرسلانلر باباسی !

ملی فجر ، بوملکیتک اققنده بتون احتشامیه
دوغمش بولنه جقدر . ایش بوکا کیدن یولی
پیلیمکده در . وطن ایدیسورزکه بونی ده الله ایتک
آتحق دیشاریدن ایجرییه دوغرو کیرمک
وايتک ايله قابلد . آکلاشیلورکه یارینکی ملی
ادبیاتک شاه اثری مطلقا درین برتحلیل نتیجه سی
اوله جق و ترکیبده آتحق بو تحایلدن موکوه
کله جکدر .

يعقوب قدری

بریکزه ای جیلانلر باباسی !
ایشته بویه ایشه یارار آرسلانلر ،
أوده خیمیل اوطورسونلر جیلانلر ..
بوکون وزیر اوه دوندی پریشان .
بوکون قیزی قارشیلادی قایدین :
هرکون برقیز باباسنک یولی ،
بکار اوکا اوزاتیردی قوالی ..
قیز کورنجه باباسنی کدرلی ،
دیدي : « بابا بردردک وار بس بالی !
سویه بکا چاره سنی آرام
بنده سنک برایشکه یارام
وزیر دیدي : « بکا قیزلر باباسی
دیه آلاي ایتدی ملکک آغاسی
صاغ وزیرک اوغلاری آرسلامش ..
بزم قیزلر برر قورقاق جیلانمش ..
اونلر سلاحلاروب کیتدی قیچاغه ،
سزدن کلز کیتک بویه اوزاغه .
کتیره جک اونلر بری سازنی ،
کتیره جک اونلر بری سازنی ،

بابالری آتیره جق نازنی ..
اوله بدیکز سزده برر قهرمان ،
نیم ایشم اولورمیدی هیچ یامان ؟
قیز دیدي که : « بکا ارکاک باباسی ،
پادیر سندن قاجیریم بویاسی ..
نیجه سلچان خانون بزم اورنکدن
کلش قیزک فرق وارمی ارککدن ؟
اوچ کون موکرا قیز دگیشدی قیانی
بر کنج اولدی ترله ممش بینی
سلاحلاروب بیندی دوری قیصراغه ،
دوشدی بوله سزدریمه دن قوناغه .
لاکین شهرک قاپسندنه باباسی
کیزلرعمدی تپه سنده عباسی
هایدودگمی چیقدی قیزک اوکنه ،
هایدردی « دورا ! » قیزاغیردی « آه آتیه !
قارشيسندنه کورونجه برقیچی .
تیره ندی الله ک قلیچی ..
وزیر دیدي نقانی آچارق :
« ده نهمه دن اوله مازدی براقق ؛
آکلاشیلدی قیامازسک چانکه ؛
آل ایکنه کی ، دون آتیه کک یانه .. »

*

ینه برکون هنکار دیوان وقتنده ،
اوطورمشدی بوجه آلتون تختنده ،
صاغ وزیر قورولوب صاغ قولنده ،
صول وزیر برله شپردی صولنده ..
صاغه دیدي : « ای آرسلانلر باباسی !
صوله دیدي : « ای جیلانلر باباسی !
« کیم اوسازی کتیره برسه قیچاندن .
یا به جنم اونی درحال برتارخان ..
بندن موکرا اودر بیوک رتبه لی ،

کیدنلره بونی خبر ویرمیلی !
ایشته بویه شان قازانیر آرسلانلر ؛
أوده خیمیل اوطورسونلر جیلانلر !
بنه وزیر اوه دوندی پریشان .
اورتانه قیز قارشیلادی قایدین ..
قیز کورونجه باباسنی کدرلی ،
دیدي : « بابا بردردک وار بس بالی ؛
سویه بکا چاره سنی آرام ؛
بنده سنک برایشکه یارام .. »
وزیر دیدي : « بکا قیزلر باباسی !
دیه آلاي ایتدی ملکک آغاسی ؛
صاغ وزیرک اوغلاری آرسلامش ،
بزم قیزلر برر قورقاق جیلانمش ..
اونلر سلاحلاروب کیتدی قیچاغه ،
سزدن کلز کیتک بویه اوزاغه .
کتیره جک اونلر بری سازنی ،
بابالری آتیره جق نازنی ..
اوله بدیکز سزده برر قهرمان ،
نیم ایشم اولورمیدی هیچ یامان ؟
قیز دیدي که : « بکا ارکاک کیسی
پادیر سندن قیچارام بو وهمی ؛
نیجه بورلو خانون بزم اورنکدن
کلش قیزک فرق وارمی ارککدن ؟
اوچ کون موکره قیز دگیشدی قیانی
بر کنج اولدی ترله ممش بینی
سلاحلاروب بیندی یاغیز قیصراغه ،
دوشدی بوله سزدریمه دن قوناغه ،
لاکین شهرک قاپسندنه باباسی ..
هایدود کبی چیقدی قیزک اوکنه .
هایدردی « دورا ! » قیزاغیردی « آه آتیه !
وزیر دیدي ، عباسی آتیرق :
« ده نهمه دن اوله مازدی براقق ؛
آکلاشیلدی قیامازسک چانکه ؛
آل ایکنه کی ، دون آتیه کک یانه ! »

*

ینه برکون هنکار دیوان وقتنده ،
اوطورمشدی بوجه آلتون تختنده :
صاغ وزیر قورولوب صاغ قولنده ،
صول وزیر برله شپردی صولنده ..
صاغه دیدي : « ای آرسلانلر باباسی !
صوله دیدي : « ای جیلانلر باباسی !
« یاشم بخش ، آرتق اولدم اختیار ،
خی بالکیز او ساز ایدر بختیار ،
کیم یارارسه او ساز ايله بختیه
بن یاشارکن اوطورم جق بختیه ..
ایشته بویه تاج قازانیر آرسلانلر ،
أوده خیمیل اوطورسونلر جیلانلر !
ینه وزیر دوندی اوه پریشان